

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

Stanowisko Związku Rzemiosła Polskiego do projektu ustawy o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy oraz niektórych innych ustaw (nr projektu UD283)

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przedstawiło kolejną wersję projektu ustawy reformującej Państwową Inspekcję Pracy. Wstrzymanie prac legislacyjnych nad poprzednią wersją projektu i zapowiedzi korekt idących naprzeciw sugestiom pracodawców budziły nadzieję, że ostateczna wersja projektu będzie propozycją możliwą do zaakceptowania. Niestety, choć niektóre wady poprzednich wersji zostały usunięte bądź ograniczone, to wciąż jest to projekt powodujący olbrzymią niepewność prawną, godzący w stabilność prowadzenia działalności gospodarczej.

Za pozytywną zmianę w nowej wersji projektu uznać należy obligatoryjność wydania polecenia do likwidacji naruszeń. Ważne jest jednak, żeby w treści projektu i jego uzasadnieniu jasno wybrzmiało, że likwidacja naruszeń może jednocześnie polegać na nawiązaniu stosunku pracy, jak i na takim dostosowaniu umowy cywilnoprawnej by nie miała ona znamion umowy o pracę. Przy takiej sytuacji nie występuje wsteczne działanie decyzji, a strony dostają czas by dostosować dotychczasową formę współpracy w taki sposób by nie budziła ona wątpliwości prawnych.

Niestety w przypadku niewykonania takowego polecenia wciąż inspektor będzie mógł podjąć władczą decyzję o przekwalifikowaniu umowy, nawet gdy występuje zgodność obu stron co do charakteru współpracy. Tak daleko idące uprawnienia inspektora budzą szereg wątpliwości konstytucyjnych, gdyż takie kompetencje winny być zarezerwowane dla sądów. Pozytywnie ocenić należy odejście od natychmiastowej wykonalności decyzji inspektora, choć nie w pełnym wymiarze, gdyż w dalszym ciągu możliwe będzie nadanie natychmiastowej wykonalności na zasadach określonych w Kodeksie Postępowania Administracyjnego, np. gdy inspektor stwierdzi wyjątkowo ważny interes strony.

Choć decyzja o przekwalifikowaniu umowy nie będzie co do zasady natychmiastowo wykonalna, to w przypadku sądowego uznania przekwalifikowania za zasadne wywoła ona skutki prawne od dnia wydania decyzji przez inspektora. W praktyce cały okres oczekiwania na ostateczną decyzję sądu będzie czasem niepewności co do formy zatrudnienia osoby, której dotyczy spór z Państwową Inspekcją Pracy. Projektodawca zapewnia, że omawiane sprawy będą rozstrzygane w rozsądnych terminach, ale praktyka czasu postępowań sądowych każe zachować sporą ostrożność w odniesieniu do tych deklaracji. Zwłaszcza, że jedną z metod szybszego procedowania ma być ograniczenie pracodawcy możliwości dowodzenia swoich racji przed sądem. Twierdzenia i dowody trzeba będzie przedstawić już na etapie kontroli lub najpóźniej w odwołaniu. W toku trwania postępowania będzie to już bardzo utrudnione.

Po sądowym rozstrzygnięciu pracodawca będzie miał jedynie 7 dni na zgłoszenie pracownika do ubezpieczeń społecznych. Wystąpi także konieczność zmierzenia się z dostosowaniem procesów kadrowo-płacowych oraz przygotowaniem firmy na potencjalne skutki finansowe reklasyfikacji. Osoba przekwalifikowana na pracownika również zmierzy się z problemem wystawienia faktur wobec swojego pracodawcy mimo zakwestionowania tej formuły współpracy. Dlatego rekomendujemy, żeby dopiero od momentu prawomocnego orzeczenia sądu skutki prawne stawały się wiążące dla stron.

Krytycznie trzeba ocenić także zaproponowaną w najnowszej wersji projektu instytucję zabezpieczenia. Trudno dostrzec konieczność obligatoryjnego udzielenia zabezpieczenia wzorowanego na zasadach właściwych dla prawa pracy w tym dotyczących szczególnej ochrony pracowników. Istnienie zabezpieczenia byłoby zbyt cenne w przypadku szybkiego rozstrzygnięcia sporów, co przecież zakłada projektodawca. Jego wprowadzenie sugeruje więc, że sam ustawodawca nie jest pewny czy proponowany przez niego postulat szybkiego rozstrzygnięcia spraw o istnienie bądź nie stosunku pracy będzie mieć swoje odzwierciedlenie w praktyce sądowej.

Nowością w projekcie jest także zaproponowanie nowego narzędzia Głównego Inspektora Pracy jakim byłoby wydanie interpretacji indywidualnej, wzorowanego na interpretacji funkcjonującej w prawie podatkowym. Instytucja ta może zwiększyć pewność prawa u przedsiębiorcy, ale niewykluczona jest sytuacja, w której inspektor nie rezygnuje z kontroli, gdyż jego zdaniem sposób wykonywania współpracy odbiega od opisu przedstawionego we wniosku. Dlatego skuteczność tego narzędzia będzie możliwa do oceny dopiero w przyszłości.

W projekcie powinno znaleźć się także ograniczenie długości trwania kontroli, które dostosowywałoby je do ograniczeń ujętych w ustawie prawo przedsiębiorców. Kolejny raz należy również zwrócić uwagę na zbyt krótki czas trwania vacatio legis, które powinno trwać co najmniej do końca obecnego roku. Ocena Skutków Regulacji w zbyt skąpy sposób zajmuje się także wpływem projektu na kondycję przedsiębiorstw. Złą praktyką było również danie partnerom społecznym jedynie 7-dniowego czasu na zaprezentowanie stanowiska, w sytuacji tak istotnych zmian w projekcie ustawy.

Związek Rzemiosła Polskiego wnioskuję o dalsze zmiany w projekcie, poprzedzone kolejnymi konsultacjami publicznymi. Projekt w obecnym kształcie nie może liczyć na poparcie Związku Rzemiosła Polskiego.

Warszawa, 13.02.2026 roku